

**RECENZIO KRAJNC ZOLTÁN (FŐSZERK.) „HADTUDOMÁNYI LEXIKON (ÚJ KÖTET)”
CÍMŰ KÖNYVÉRŐL**

BELÁZ Annamária¹ – SZALÁNCZI-ORBÁN Virág²

A Biztonságtudományi Szemle ezen könyvismertetője részben rendhagyó, mivel a most ismertett könyv egy összefoglaló mű: a Hadtudományi lexikon. Az új kötet elnevezés alapján tudhatjuk, hogy az új kiadást megelőzően már létezett egy korábbi Hadtudományi lexikon. Ahhoz, hogy bemutathassuk az új kiadást és annak kapcsolódását az Óbudai Egyetemhez és a Biztonságtudományi Szemléhez nézzük meg milyen is a korábbi kiadás és miért volt szükség egy új kötet megalkotásához.

A Magyar Hadtudományi Társaság gondozásában készült el 1995-ra a hadtudomány egészét átfogó Hadtudományi lexikon. Az 1995-ös kiadás két kötetet foglal magában, közel 1600 oldallal és összesen mintegy 4000 szócikkkel, melyben feldolgozza a releváns hadtudományi ismeretanyagot. A kiadott lexikon adatai: Hadtudományi lexikon A-Zs I-II., kiadó: Magyar Hadtudományi Társaság, oldalak száma:1584, kötés: műbőr, sötétkék, ISBN:0469000676354, kiadás éve:1995. A lexikon a tágan értelmezett hadtudomány és a kapcsolódó határterületek (például belügy) fogalomkészletét öleli át. Szabó József vezérőrnagy, a Társaság akkori alelnöke vezetésével alakult meg a szerkesztőbizottság, amelyben mintegy 130 szakember dolgozott. Az alapvetően szárazabb műfajnak tartott lexikon olvashatósságát javítja, hogy több ábra, 640 kép és sok életrajzi adat színesíti.

Dr. habil Berek Tamás (B.T.) és Dr. habil Besenyő János (B.J.), a Biztonságtudományi Szemle szerkesztőbizottságának a tagjai aktív szerepet vállaltak a lexikon elkészítésében. Egy interjú keretében meséltek a munkáról, valamint a kihívásokról melyekkel szembe néztek. Jogosan merül fel a kérdés, hogy mi volt a lexikon szerkesztőbizottságának motivációja a kötet elkészítéséhez? „Olyan méltó új kiadványt szeretünk volna készíteni, ami a közösen a korábbi Hadtudományi lexikkal, valamint más korábban publikált kézikönyvvel, kiadvánnyal és adatbázissal (pl.: Katonai Terminológiai Értelmező Szótár (Zrínyi Kiadó 2015), Katonai Lexikon (Zrínyi Kiadó 1985), Magyar Honvédség Terminológiai Adatbázisa) a része legyen egy olyan alap ismeretbázisnak amit bárki fel tud használni az érdeklődésének megfelelően.” (B.T.)

A Hadtudományi lexikon Új kötete a korábbi kiadás örököse kíván lenni. Az 1995-ös megjelenés óta eltelt több mint 20 év. Ezalatt az idő alatt a globális hadtechnikai fejlődés, politikai és geostratégiai átrendeződés történt, mely alapjaiban változtatta meg a hadviseléssel kapcsolatos gondolkodásmódot és dokumentumokat. „Gondoljunk egyszerűen csak arra, hogy a korábbi lexikon kiadása óta Magyarország NATO tag lett, új kifejezéseket kezdtünk el használni. Sőt, a terminológia folyamatosan változik ezért előfordult az, hogy

¹ belaz.annamaria@uni-obuda.hu | ORCID: 0000-0002-8222-5283 | doktorandusz, Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola

² szalanczorban.virag@phd.uni-obuda.hu | ORCID: 0000-0002-1073-2788 | doktorandusz, Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola

különböző kifejezéseket használtunk ugyanarra a jelenségre. Ezeket az eltérő asszociációkat kellett egy közös mederbe hozni.” (B. J.)

Az új kötet célja, hogy a hadtudomány korszerű ismereteit is magába foglalja, összefoglalja azt. A Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhelye, valamint a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar több mint 80 munkatársának összefogásával készült el és került kiadásra 2019-ben. A fejlesztő- és kutatómunka kereteit a Nemzeti Közzolgálati Egyetem-KÖFOP-2.1.2- VEKOP-15-2016-00001 jelű „A jó kormányzást megalapozó köz-szolgálat-fejlesztés” című projektje biztosította. A kötet alfabetikus sorrendben mintegy 4000 szócikket tartalmaz, 11 tematikus egységben.

<i>Fsz.</i>	<i>Főcsoport</i>	<i>Súlyozási érték</i>	<i>Címszó (db)</i>
1.	<i>Hadtudomány általános elmélete</i>	1	190
2.	<i>Katonai biztonság</i>	1,32	250
3.	<i>Hadművészet</i>	1,42	270
4.	<i>A hadtudomány műveleti területei (katonai műveletek)</i>	4	760
5.	<i>A hadtudomány műveleti támogató területei</i>	4	760
6.	<i>A hadtudomány műveleti kiszolgáló támogató területei</i>	4	760
7.	<i>Hadtörténet – hadművészet története</i>	1,5	~ 290
8.	<i>Védelmi (katonai) igazgatás – hadijog</i>	1	190
9.	<i>Humánpolitika – személyügy</i>	0,75	~ 150
10.	<i>Katonai képzés – kiképzés – felkészítés</i>	1	190
11.	<i>Katonai szociológia, pszichológia, pedagógia</i>	1	190
12.	Összesen	–	4000

1.ábra: A Hadtudományi lexikon új kötete főcsoportonkénti súlyozott címszó mennyiségei és főcsoportok

A SZERKESZTÉSI MUNKA ÉS A LEXIKON KÜLÖNLEGESSÉGEI

Hogyan zajlott a munka és milyen kihívásokkal találkozott a szerkesztőbizottság? A munka tervezése 2016 őszén indult, első feladatként a lexikon terjedelmi határait kellett meghúzni: eldöntötték mely szócikkek kerüljenek felfrissítésre, melyek kerülnek teljes átdolgozásra, valamint melyeket szükséges az új területek megjelenése miatt újonnan kidolgozni. A szerkesztőbizottság ezek után részletes útmutatást készített a szócikk szerzőknek. 2017 tavaszától indult a szócikkek kidolgozása, s egy igen rövid 1,5 éves időtartamban kellett a szerzőknek elvégezni a rájuk bízott feladatot. „Az idő nagy kihívást jelentett mindannyiunk számára. A szerzők egyéb feladataik mellett a szaktudásuk legjavát adták, hogy

egy megbízható és páratlan lexikont hozzanak létre.” (B. J.) „Számomra az volt a legnagyobb kihívás, hogy 1-1 csupán féloldalas szócikkbe úgy sűrítsek bele tudásanyagot (mely témákkal teljes kötetek foglalkoznak), hogy az releváns és informatív legyen, egy érdeklődő kérdésre egyértelmű választ tudjon adni, anélkül, hogy további lexikonok, szócikkek felkutatását tenné szükségessé. Kihívás volt az is, hogy úgy tudjam felújítani a szócikkeket, hogy azok tartalmukban megújuljanak, rövidebbek és modernebbek legyenek.” (B. T.)

Milyen különlegességei vannak az új Hadtudományi Lexikonnak? Ahogyan az 1. ábra is bemutatja a Lexikon tematikáját tekintve szerteágazó, több, mint 11 témakörben találunk szakkifejezéseket. A természet-, műszaki és társadalomtudományok iránt érdeklődőknek egyaránt hasznos információt nyújthat, nem csak azoknak, akik a hadtudományok iránt érdeklődnek. „Hatalmas tudásbázis gyűlt össze gyakorlatilag dióhéjban. Olyan egyedülálló tartalom, ami sehol máshol nem található meg, semmilyen más irodalmi formában publikációban.” (B. T.) „Egyetlen hasonlóan nagyszabású munka van: az előző hadtudományi lexikon.” (B. J.)

Igazán kiemelkedő a lexikon tudományos háttere, hiszen nem értelmző vagy szótárjellegű munka készült, hanem elsősorban tudományos. Minden megnyilvánulásában, szócikkében, magyarázatában releváns bizonyítékok állnak. „Minden szócikk szerzője a saját területéről írt. Éppen ezért nem szabad elfelejtenünk, hogy minden szócikk háttérében hosszú évtizedek tudományos munkái állnak. Végre egy terminológiájában egységes, előrevivő és modern lexikonnal rendelkezünk” (B. J.) A tudományos igény mellett a szerzők igyekeztek olyan megfogalmazást használni, amely minden korosztályú és háttérű olvasó számára közérthető.

A kötet további különlegessége, hogy elérhető elektronikus formában. Nincsen szükség számítógépre, CD-romra vagy arra, hogy a táskánkba helyezzünk egy súlyos könyvet, hiszen pdf formában könnyedén elfér egy telefonon is. „Az elektronikus forma praktikus, mobilis, könnyen kereshetünk benne és nem utolsó sorban ingyenesen hozzáférhető, letölthető.” (B. T.)

Napjainkban amikor az interneten szintem bármi elérhető egy kattintásra talán elgondolkodik a kedves olvasó is azon, hogy miért van szükség egy lexikonra. Az interneten egy kulcsszó beírásával sok, témájában és megbízhatóságában változatos rekordot találhatunk, ezek esetében meg kell vizsgálni, mi az, ami szavahihető és mi az, amit figyelmen kívül lehet hagyni. Sokak számára ez egy nehéz és mindenekelőtt időigényes feladat. A lexikon használatával időt és energiát spórolhatunk, hiszen gyorsan tudományosan megalapozott és releváns információt nyújt. Éppen ezért érdeklődő személyek, Bsc/Msc szakos hallgatók és kutatók egyaránt origót találnak a lexikonban. „A tudományos munka megkezdése szinte kivétel nélkül a kulcsfogalmak meghatározásával indul. Úgy vélem, hogy a kutatók számára érdekes lesz áttekinteni a régi és az új lexikon fogalmainak változását ezáltal új összefüggésekre bukkanhatnak.” (B.T.)

A szerkesztőbizottság, valamint a lexikon megalkotására összeállt konzorciumi tagok nem tekintik befejezettnek a munkát, a hadtudomány folyamatos fejlődése, a hadviselés változó természete megköveteli a szünet nélküli fejlesztést és az időszakonkénti felülvizsgálatot.

A könyvismertetést szeretnénk a munkában aktívan szerepet vállaló kollégáink szavaival zárni:

„Hihetetlen nagy megtiszteltetés, hogy Honvéd Vezérkar képviselőjében részt vehettem ebben az előrevívő, nagyszerű tudományos munkában.” (B.J.)

„Roppant nagy megtiszteltetés és kihívás volt ez a feladat. Az előző lexikonnak a szerzői között volt édesapám Berek Lajos, hálás feladat, hogy részt vehettem ebben a munkában mert így – bár eltérő területen – folytathatom azt amit édesapám elkezdett.” (B.T.)

PUBLIKÁCIÓK

1. Hadtudományi lexikon A-Zs I-II., kiadó: Magyar Hadtudományi Társaság, oldalak száma:1584, kötés: műbőr, súly:5000 gr, ISBN:0469000676354, kiadás éve:1995.
2. Gócze, István és Krajnc, Zoltán és Padányi, József (2020) A Hadtudományi Lexikon új kötetéről. HADTUDOMÁNY: A MAGYAR HADTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA, 30 (1). pp. 148-156. ISSN 1215-4121
3. Munk Sándor: Hadtudományi kutatók és kutatási területeik. 1. rész: A hadtudomány részterületeinek empirikus vizsgálata. Hadtudomány, 2015. 1–2. szám, pp. 4–16.
4. Gócze István: A hadtudomány részterületeinek empirikus vizsgálata. 2. rész: A mértékadó hadtudományi folyóiratok elemzése és értékelése. Hadtudomány, 2015. 3–4. szám, pp. 21–35.
5. Gócze István: A hadtudomány részterületeinek empirikus vizsgálata. 3. rész: A hadtudományi (tudományos) szervezetek elemzése és értékelése. Hadtudomány, 2017. 1–2. szám, pp. 3–31.

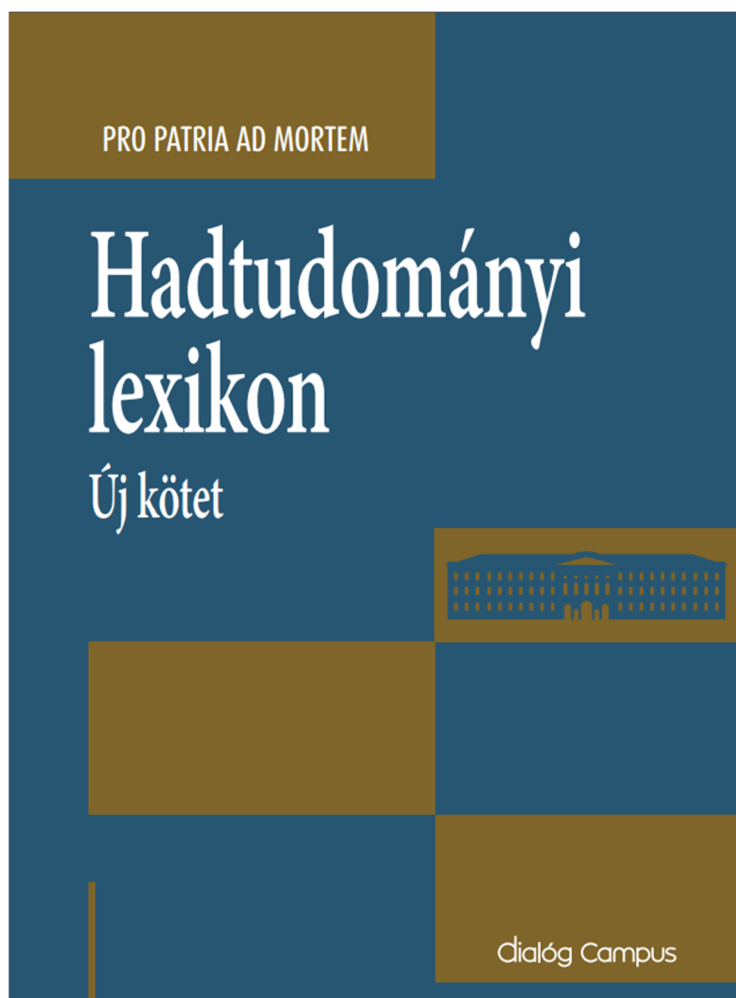
A KÖNYV KÖNYVÉSZETI ADATAI

Krajnc Zoltán (főszerk.) Hadtudományi lexikon : Új kötet. = Pro Patria Ad Mortem. - Budapest : Dialóg Campus, 2019. - 1199 p. ISBN 978-963-531-101-9 (nyomtatott), ISBN 978-963-531-095-1 (elektronikus PDF) , ISBN 978-963-531-094-4 (elektronikus ePUB)

A KÖTET ELÉRHETŐSÉGE

A Hadtudományi lexikon új kötetének elektronikus változata (PDF és ePUB) ingyenesen hozzáférhető és letölthető az NKE Közzolgálati Tudásportálon

<https://tudasportal.uni-nke.hu/tudastar-reszletek?id=123456789/14688>

2. Ábra: *Hadtudományi lexikon – Új kötet* című könyv borítója